

EW BESTE ZIEKENHUIZEN EN KLINIEKEN

2022

Waarheen voor de beste zorg?

EW en SiRM vergelijken voor zes ingrepen 252 ziekenhuizen en klinieken. Van een staaroperatie of een nieuwe heup tot de behandeling van borstkanker.

Ruud Deijkers en Mireille Folkerts

Illustratie Jelrik Atema

Het is geen ranglijst, maar winnaars zijn er wel. *Beste ziekenhuizen en klinieken 2022* biedt inzicht in hoe zorginstellingen ten opzichte van elkaar presteren. Op basis van gegevens die ziekenhuizen en klinieken zelf aanleveren, beoordeelt EW samen met adviesbureau SiRM de aanbieders van zes specifieke medisch-specialistische behandelingen.

Geen vergelijking van de kwaliteit van ziekenhuizen en klinieken als geheel dus, maar bruikbare informatie over hoe goed specialisten zijn in het plaatsen van een kunstknie of het behandelen van borstkanker.

De resultaten komen van pas voor wie op het punt staat om het 'zorgtraject' in te gaan of voor wie daarbij een bekende bijstaat – zoals een vader, moeder of

buurvrouw – in het vinden van passende zorg. De bevindingen zijn een handig aanknopingspunt tijdens een gesprek met de huisarts of medisch-specialist (zie 'In 4 stappen naar de beste zorg' op pagina 75). Bijvangst van het onderzoek is dat de publieke verantwoording over de kwaliteit instellingen scherp houdt en openheid van zaken afdwingt.

Omwille van de eenvoud zijn eindoor-

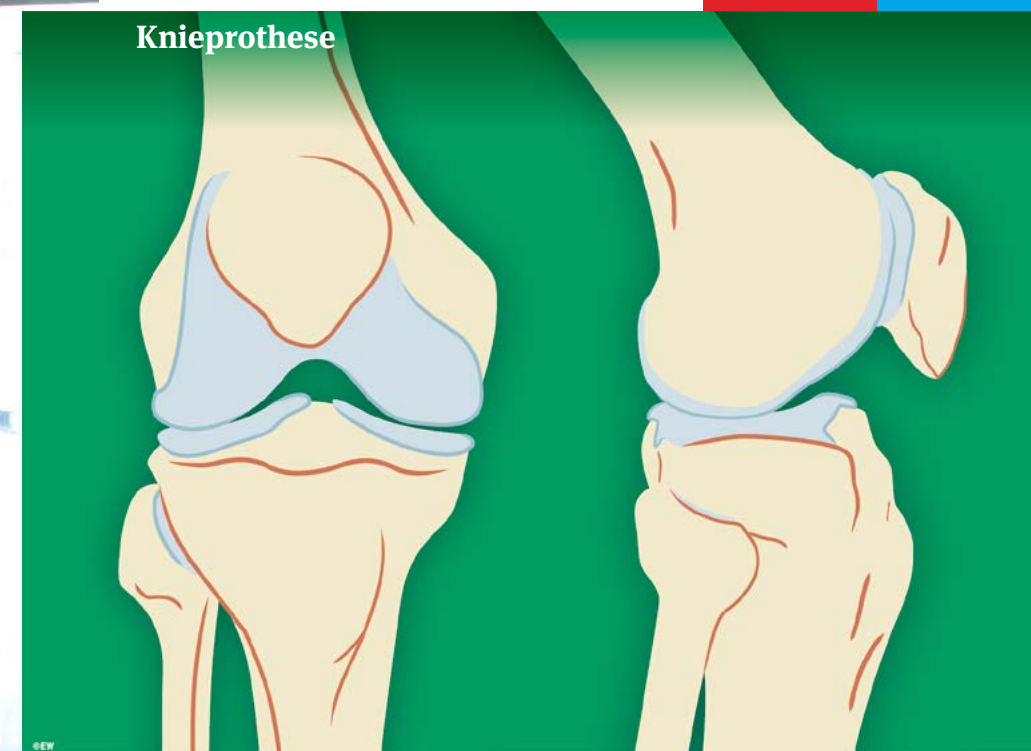
delen over de kwaliteit van de behandelingen uitgedrukt in 'bolletjes'. Eén of twee bolletjes betekent een ondergemiddelde score voor een ziekenhuis of kliniek, drie of vier bolletjes een bovengemiddelde score. Er zijn dit jaar 51 winnaars met een maximale score van vier bolletjes: 25 ziekenhuizen en 26 klinieken. Locaties met resultaten op concerniveau krijgen dezelfde score. Het

Deze zorginstellingen zijn als beste beoordeeld door EW.

ZIEKENHUIS

KLINIEK

Knieprothese

Een knieprothese krijg je niet zomaar. Toch voeren orthopedisch chirurgen, specialisten in operaties van botten en gewrichten, 22.000 volledige knieoperaties per jaar uit, blijkt uit cijfers van het Zorginstituut. Het is een ingreep voor als niets anders werkt om pijn te verminderen, dan komt iemand in aanmerking voor een kunstknie. De beste ziekenhuizen of klinieken om een knieprothese te laten plaatsen, staan hiernaast.

Afhankelijk van de beschadiging wordt de hele knie of een deel ervan vervangen. Een kunstknie bestaat uit drie delen: metalen stukken die vastzitten in het boven- en onderbeen, en een plastic deel dat zorgt dat de knie kan buigen en strekken.

NIJ SMELLINGHE, DRACHTEN
ADMIRAAL DE RUYTER ZIEKENHUIS, GOES
RIVAS ZORGGROEP BEATRIXZIEKENHUIS,
GORINCHEM
VIASANA, MILL
PARK MEDISCH CENTRUM, ROTTERDAM

Na de operatie blijft de patiënt nog enkele dagen in het ziekenhuis. Krukken zijn in de weken daarna nodig. Vaak wordt met behulp van fysiotherapie het gebruik van de knie weer opgebouwd.

Niet alles is mogelijk met een kunstknie: de buiging is minder en erg belastende sporten zoals volleybal en skiën worden afgeraden. Een kunstknie gaat meestal vijftien tot twintig jaar mee.

Beatrixziekenhuis van Rivas Zorggroep in Gorinchem haalt met drie behandelingen vier bolletjes.

De redactie selecteerde met de onderzoekers de volgende zes veelvoorkomende behandelingen: gewichtsvermindende operaties, staaroperaties, behandeling van borstkanker, heup- en knieprothesen en behandeling van veneuze ziekten, zoals spataderen.

Uitleg over de behandelingen en de bijhorende topziekenhuizen en -klinieken staan op deze en de volgende pagina's. Op ewmagazine.nl/zorg staan de bolletjesscores voor 96 ziekenhuislocaties, 8 universitair medische centra en 148 locaties van klinieken.

Het is dit jaar 25 jaar geleden dat de eerste editie van *Beste ziekenhuizen* verscheen in *Elsevier*. Het boven water ha-

Gewichtsverminderende operatie

Een gewichtsverminderende operatie ofwel maagverkleining, helpt mensen met ernstig overgewicht om af te vallen. Een maagverkleining wordt alleen uitgevoerd als niets anders werkt om gewicht kwijt te raken en patiënten moeten aan veel voorwaarden voldoen. Denk aan een kritische verhouding tussen gewicht en lengte (een score op de *body mass index* van 40), geen eetstoornis hebben, maar wel de wil om de leefstijl te veranderen. Vijf instellingen scoren het beste op deze zorg.

Er zijn diverse vormen van maagverkleining. De twee meest uitgevoerde operaties zijn de *gastric bypass* – waarbij de maag wordt opgesplitst – en de *gastric sleeve* – waarbij een deel van de maag wordt verwij-

FLEVOZIEKENHUIS, ALMERE
VITALYS, ARNHEM
BARIATRISCH CENTRUM ZUID WEST NEDERLAND,
BERGEN OP ZOOM
NEDERLANDSE OBESITAS KLINIEK, TERNEUZEN
MÁXIMA MEDISCH CENTRUM, VELDHOVEN

derd. Na de operatie mag de patiënt vlot naar huis, maar de eerste vier weken geen zware dingen tillen. Eten kan alleen in kleine porties.

Patiënten merken meestal snel resultaat, in het eerste jaar raken ze doorgaans 35 tot 40 procent van hun gewicht kwijt. Ook verdwijnen vaak ziekten gerelateerd aan overgewicht, zoals diabetes, hoge bloeddruk en gewrichtsklachten.

Behandeling bij borstkanker

Borstkanker is de meest voorkomende kankersoort bij vrouwen: één op de zeven krijgt het. Onder mannen is het zeldzaam, maar het komt wel voor. Er zijn twee soorten: bij de eerste groeien kankercellen op één plek, in de melkgangen of -klieren. Bij de tweede zitten kankercellen in het vet of ander borstweefsel. Alleen de tweede soort kan uitzaaïen naar andere delen in het lichaam.

Welke behandeling geschikt is, hangt af van factoren zoals de soort, hoe groot het kankergezwel is en of er uitzaaïingen zijn. De ernst van de borstkanker wordt aangegeven met vier stadia: 4 is het ernstigst.

In de meeste gevallen wordt er geoperreed. Daarbij wordt alleen het gezwel verwijderd (borstsparend) of de hele borst (borstamputatie). Een combinatie met bestraling, chemotherapie en/of een anti-hormoonbehandeling is mogelijk.

RIJNSTATE ZIEKENHUIS, ARNHEM
VITALYS, ARNHEM
RODE KRUIS ZIEKENHUIS, BEVERWIJK
ALEXANDER MONRO ZIEKENHUIS, BILTHOVEN
HET VAN WEEL-BETHESDA ZIEKENHUIS,
DIRKSLAND
RIVAS ZORGGROEP BEATRIXZIEKENHUIS,
GORINCHEM
SAXENBURGH MEDISCH CENTRUM,
HARDENBERG
IKAZIA BUITENPOLIKLINIEK SLIKKERVEER,
RIDDERKERK
LAURENTIUS ZIEKENHUIS, ROERMOND
IKAZIA ZIEKENHUIS, ROTTERDAM
ST. JANS GASTHUIS, WEERT

De ziekenhuizen en de kliniek in het lijstje hierboven halen de hoogste score wat betreft kwaliteit van de zorg bij het behandelen van borstkanker.

len van kwaliteitsinformatie over ziekenhuizen, toen nog op basis van een enquête, was pionierswerk op het gebied van journalistiek met een wetenschappelijke benadering. En het leidde ook toen al tot opschudding. Een groot deel van de medici en ziekenhuisdirecteuren wilde niets kwijt over de gang van zaken binnen hun instelling of over hoe zij vakgenoten waardeerden. Dat ging de redactie – en dus ook patiënten – niets aan.

Het zorglandschap, zoals de honderden bestuurders in de zorg het vaak noemen, is sinds 1997 flink op de schop gegaan. Zo is de verzameling van kwaliteitsgegevens gestroomlijnd, onder meer om verzekeraars, die verantwoordelijk

zijn voor het afsluiten van contracten, van informatie te voorzien. *EW* en *SiRM* hoeven daardoor niet te leuren met vragenlijsten, maar kunnen gebruikmaken van feiten en cijfers die het zelfstandige bestuursorgaan Zorginstituut Nederland verzamelt bij de instellingen.

Onder de motorkap van de relatief eenvoudige bolletjesscores die zorgaanbieders krijgen, tellen maar liefst 82 'indicatoren' mee: dat zijn de graadmeters waaraan de kwaliteit van de specifieke behandelingen is afgemeten.

Uitgangspunt is dat alle beschikbare gegevens worden meegenomen, waarmee een zo compleet mogelijk oor-

deel kan worden geveld. Er is een onderverdeling te maken naar drie typen van indicatoren.

In de eerste plaats zijn aspecten van de structuur binnen de ziekenhuizen en klinieken onderzocht. Daarvoor is bijvoorbeeld de vraag beantwoord hoeveel controle-afspraken er worden gemaakt, of – indien dat relevant is voor de specifieke behandeling – de patiënt altijd dezelfde arts voor zich krijgt in de spreek- of behandelkamer. Of dat alle medische onderzoeken op één dag worden gedaan.

Een trend in de zorg is om binnen één dag verschillende stappen te doorlopen: van diagnostiek tot behandelplan. Zo is er zelfs sprake van 'borstkankerstraten'.

Een tweede type van indicatoren heeft betrekking op het behandelproces. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om een deugdelijke administratie. En, belangrijk: hoe vaak de specialisten ter plaatse de specifieke behandelingen per jaar uitvoeren en of die 'volumes' voldoen aan de normen die de sector zelf heeft vastgesteld. De gedachte hierbij is dat hoe vaker een arts een behandeling uitvoert, hoe beter hij of zij hierin wordt. Dat vergroot dus de kans op succes.

Het meeste gewicht in de berekening krijgt het derde type indicatoren: de uitkomsten. Hoe ervaren patiënten de geboden zorg? Hoe is het achteraf gesteld met hun gezondheid? Hoeveel procent kreeg

In 4 stappen naar de beste zorg

Stap 1: Zorg nodig, ja of nee?

Op de website moetknaardedokter.nl staat een vragenlijst die, bij twijfel, helpt bij het inschatten of het nodig is om een afspraak te maken met de huisarts, om 112 te bellen of dat zorg (nog) niet nodig is.

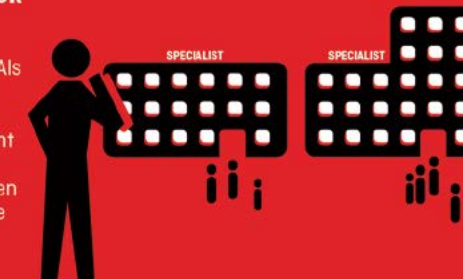
Stap 2: Naar de huisarts

Schrijf vooraf vragen op en bespreek die met de huisarts. Bijvoorbeeld over voor- en nadelen van de verschillende behandelingen. Op de website thuisarts.nl staat heldere informatie over ziekte en gezondheid. Hier staan ook keuzekaarten met achtergrondinformatie over veelvoorkomende klachten en behandelingen. Die kaarten helpen om samen met de huisarts een behandeling te kiezen.

Stap 3: Naar ziekenhuis / kliniek

Verwijst de huisarts door naar een specialist? Bereid u ook nu goed voor. Als patiënt kunt u kiezen waar u heen wilt voor de behandeling. Op ewmagazine.nl/zorg staat een overzicht van klinieken en ziekenhuizen die veelvoorkomende behandelingen bieden en ook hoe goed zij scoren ten opzichte van elkaar. En bekijk websites van zorginstellingen voor praktische informatie.

Stap 4: Na de behandeling

Kijk in uw online medisch dossier dat wordt aangeboden door de zorgverlener. Hierin staat alle informatie over de behandeling. Vraag ook naar een tevredenheidsvragenlijst om uw ervaring over de behandeling te delen met de behandelaar.

Toelichting bij jaarlijks onderzoek van *EW* en *SiRM*

Beste ziekenhuizen en klinieken is een meting van de stand van zaken: wat zegt openbare informatie over de kwaliteit van zorg in ziekenhuizen en klinieken? Bureau SiRM ondersteunt *EW* bij de analyse. Kwaliteitsgegevens zijn afkomstig van Zorginstituut Nederland, infor-

matie over wachttijden van ziekenhuischeck.nl. Om inzicht te krijgen in de financiële positie van ziekenhuizen zijn jaarverslagen onderzocht. Zelfstandige Klinieken Nederland leverde informatie over hun ZKN-keurmerk.

De resultaten en uitgebreide toelichting staan op

ewmagazine.nl/zorg.

Vanuit bureau SiRM werkten dr. Jan-Peter Heida, Emma Brocken MSc en Marie Hiemstra MSc aan het onderzoek. Voor *EW* zijn drs. Ruud Deijkers en dr. Mireille Folkerts verantwoordelijk voor de publicatie en interpretatie.

De scores van alle ziekenhuizen en klinieken uit het onderzoek zijn te vinden via: ewmagazine.nl/zorg. Of scan de QR-code.

BERGMAN CLINICS, BREDA

TERGOOIZIEKENHUIZEN, HILVERSUM

ISALA, MEPEL, ZWOLLE

ELISABETH-TWEESTEDEN ZIEKENHUIS, TILBURG

MÁXIMA MEDISCH CENTRUM, VELDHOVEN

STREEKZIEKENHUIS KONINGIN BEATRIX, WINTERSWIJK

REINIER HAGA ORTHOPEDISCH CENTRUM, ZOETERMEER

Een heupprothese kan een oplossing zijn bij een pijnlijke of stijve heup door bijvoorbeeld artrose, een groei- stoornis of een gebroken heup. De meeste mensen die een kunstheup krijgen, zijn tussen de 60 en 80 jaar oud, maar het is op elke leeftijd mogelijk. Een heupprothese is na ongeveer twintig jaar aan vervanging toe, een na- deel voor jonge patiënten.

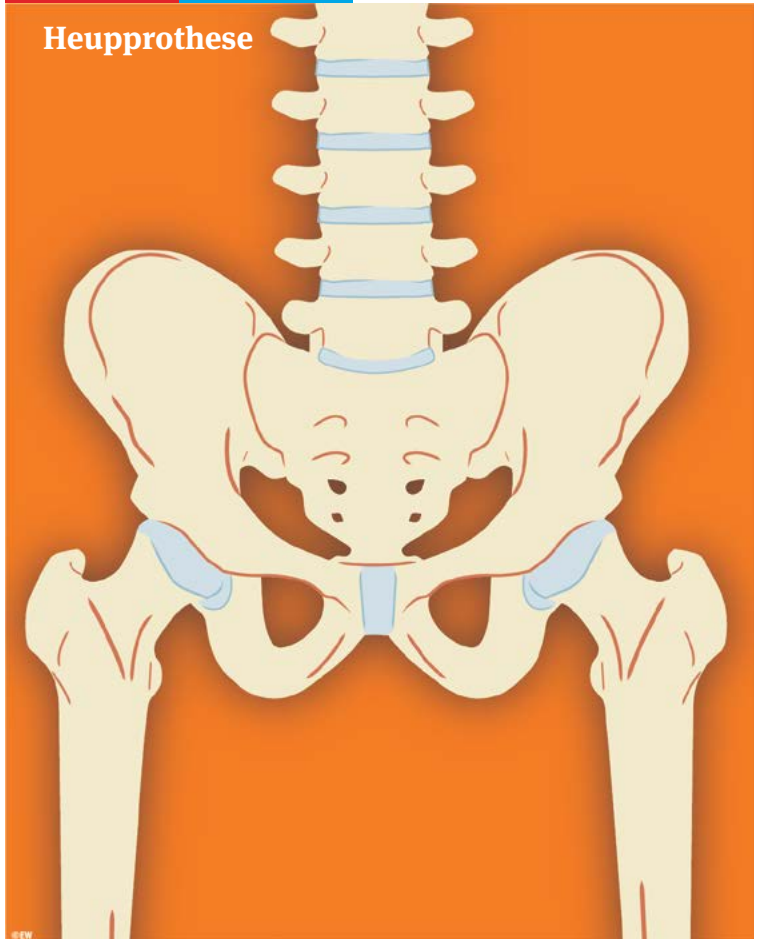
Jaarlijks worden er in Nederland rond de 32.000 kunstheupen geplaatst, blijkt uit cijfers van het Zorg- instituut. Hierboven staan de beste ziekenhuizen en kli-

nieken voor een heupopera- tie op alfabetische volgorde van de plaatsnamen.

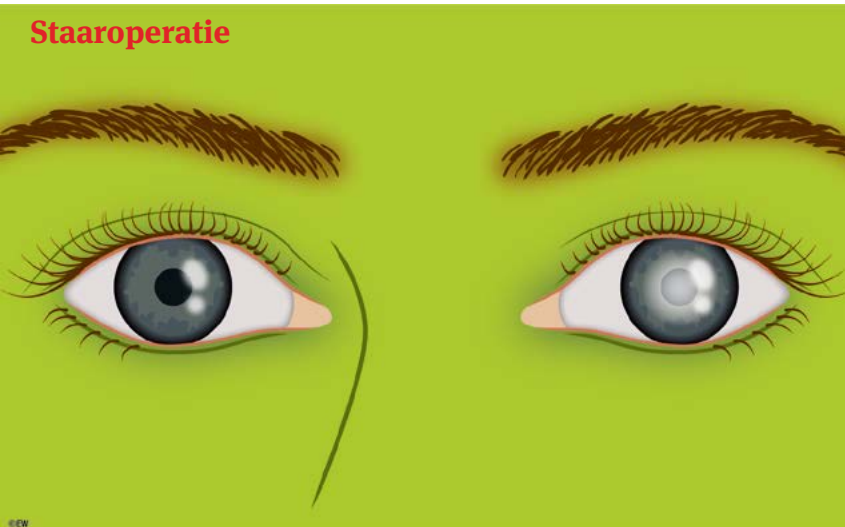
Bij de operatie worden heupkom en -kop vervangen door versies van metaal, kunststof of keramiek. De heupkop maakt de chirurg met een metalen staaf vast aan het dijbeen.

Na de operatie is de pijn meestal snel verdwenen. De revalidatie duurt drie tot zes maanden, vaak met hulp van een fysiotherapeut. Zware belasting, zoals balsporten en hardlopen, wordt daarna afgeraden. Blijven bewegen is wel erg belangrijk.

Heupprothese

Staaroperatie

Staar kenmerkt zich door wazig zicht, met minder heldere kleuren en slecht zien in het donker. De voornaamste oorzaak: ouder- dom. Over de jaren wordt de lens minder helder. Een oogarts kan de diagnose stellen en adviseren of een operatie gewenst is. Zonder operatie verergert de staar lang- zaam en wordt het zicht steeds slechter.

Tijdens de operatie wordt de troebele

lens vervangen door een kunstlens. De patiënt kan kiezen tussen kunstlenzen met eigen voor- en nadelen. Zo is bij de enkel- voudige kunstlens alleen het zicht op korte afstand óf juist veraf scherp. Bij de multi- focale kunstlens is het zicht zowel dichtbij als veraf goed, maar iets minder scherp en het onderscheid tussen heldere en minder heldere kleuren is onduidelijker.

ZIEKENHUIS AMSTELLAND EYESCAN, AMSTELVEEN

OLVG, LOCATIE OOST, AMSTERDAM

GELRE ZIEKENHUIZEN, APELDOORN

RKZ EYESCAN OOGZORGKLINIEK, BEVERWIJK

IJSSELLAND ZIEKENHUIS, CAPELLE AAN DEN IJSSEL

TREANT ZORGGROEP, EMMEN, HOOGEVEEN, STADSKANAAL

RIVAS ZORGGROEP BEATRIXZIEKENHUIS, GORINCHEM

OOGKLINIEK MAASTRICHT, MAASTRICHT

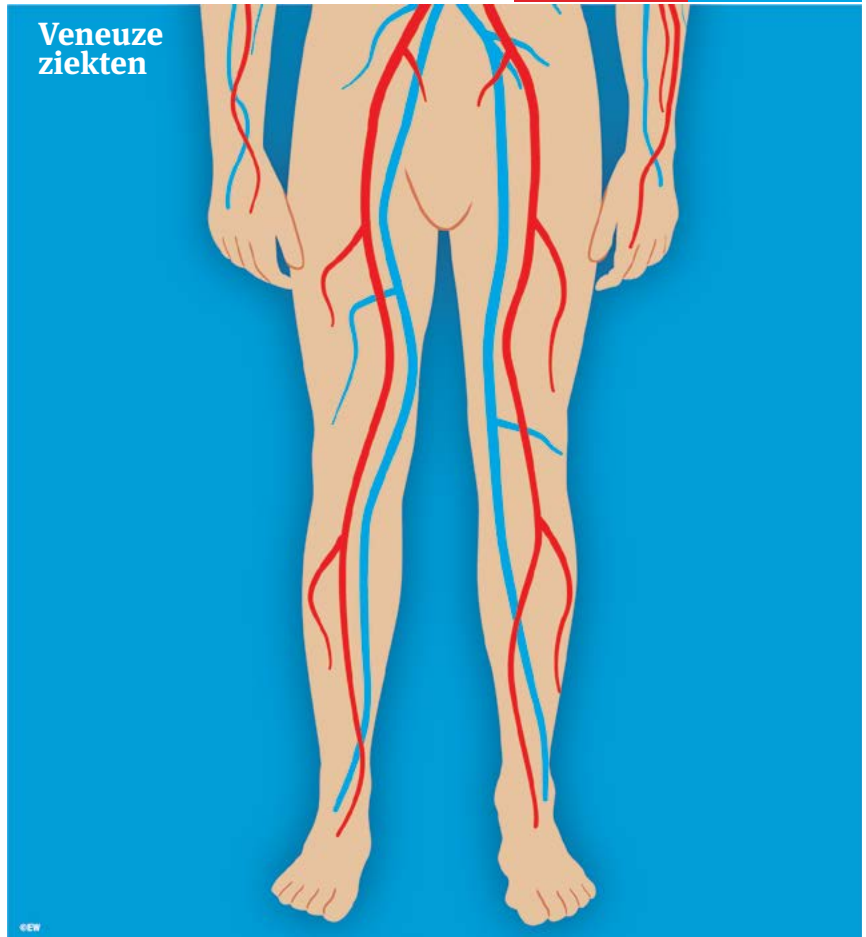
BRAVIS ZIEKENHUIS, ROOSENDAAL

GELRE ZIEKENHUIZEN, ZUTPHEN

In Nederland worden erg veel staar- operaties uitgevoerd: 170.000 per jaar. De beste ziekenhuizen en klinieken op dit gebied staan in het lijstje hierboven.

Een kwart van de mensen krijgt in de jaren na de operatie last van 'nastaar'. Dat is de vertroebeling van het lenszakje om de kunstlens. Dit is te verhelpen met een laserbehandeling.

Veneuze ziekten

CENTRUM OOSTERWAL, ALKMAAR
 CEULEN KLINIEKEN, AMERSFOORT
 HUID MEDISCH CENTRUM, LOCATIE WEST EN ZUIDOOST,
 AMSTERDAM
 MEDISCH CENTRUM JAN VAN GOYEN, AMSTERDAM
 BRAAM KLINIEK, ASSEN
 KEIZER KLINIEK, ASSEN
 CEULEN KLINIEKEN, BREDA
 U-CLINIC, BUSSUM
 KEIZER KLINIEK, DEN HAAG
 ST. ANNA ZIEKENHUIS, GELDROP
 FLEBOLOGISCH CENTRUM, GRAVE
 U-CLINIC, HATTEM
 CENTRUM OOSTERWAL, HEEMSTEDEN
 CENTRUM OOSTERWAL, HEERHUGOWAARD
 DERMAZUID, MAASTRICHT
 HUIDCENTRUM LIMBURG, MAASTRICHT
 CANISIUS WILHELMINA ZIEKENHUIS, NIJMEGEN
 CEULEN KLINIEKEN, SCHIEDAM
 KEIZER KLINIEK, VOORSCHOTEN

Spataderen en trombosebenen zijn voorbeelden van veneuze aandoeningen. Ze komen veel voor, jaarlijks worden er 42.000 behandelingen uitgevoerd, blijkt uit cijfers van het Zorginstituut. Spataderen komen het vaakst voor in de benen. De bloedvaten zijn daarbij verwijd, waardoor bloed zich ophoopt. Bij een trombosebeen is een ader in het been verstopt door een bloedpropje.

Hierdoor stroomt het bloed beperkt terug naar het hart en hoopt het zich op.

De eerste tekenen van een veneuze aandoening zijn rusteloze of jeukende benen, pijnlijke steken of opgezette enkels.

De behandeling bestaat vaak uit compressiekousen en eventueel vaatchirurgie. Zo kan een spatader soms (gedeeltelijk) worden verwijderd. Bij trombose worden

vaak bloedverdunners voorgeschreven. Behandeling voor trombose is niet meegenomen in de vergelijking. De beste plekken voor de behandeling van veneuze aandoeningen staan in het lijstje.

Veneuze aandoeningen hebben vaak een genetische oorzaak, maar factoren als beweging, alcoholgebruik en hormonale veranderingen spelen ook een rol.

doorligwonden of was ondervoed?

Bij het vergelijken op basis van uitkomsten is rekening gehouden met kenmerken van de patiëntenpopulatie: als een zorgaanbieder naar verhouding veel oudere patiënten over de vloer krijgt, dan is het risico op complicaties groter dan bij concurrenten. Dat geldt ook voor een 'klantenkring' met een groot aandeel patiënten met meerdere kwalen.

Een ander groot verschil met de eerste editie van *Beste ziekenhuizen* is dat nu dus ook klinieken worden meegenomen in de vergelijking. Het project kon om die reden vorig jaar worden omgedoopt tot *Beste ziekenhuizen en klinieken*.

In de jaren negentig waren vooral de

privéklinieken bekend die onverzekerde zorg zoals borstvergrotingen en facelifts aanboden aan welgestelden. Het werd al eens 'villageneeskunde' genoemd.

Sinds 2006 kunnen klinieken zorg declareren vanuit de basisverzekering. Dat vergrootte de toegankelijkheid. Ze mogen alleen relatief gezonde patiënten behandelen, het risico op complicaties moet klein zijn. Met ziekenhuizen zijn afspraken gemaakt voor als een patiënt naar de intensive care moet. Klinieken bieden geen acute, maar planbare zorg.

De zelfstandig klinieken zijn doorgaans gespecialiseerd in een bepaalde behandeling: ze doen één kunstje vaak goed en efficiënt. En dat kunnen ook

erg ingewikkelde ingrepen zijn.

Ziekenhuizen bieden de meeste medisch-specialistische zorg, maar klinieken spelen een steeds serieuzere rol. Zeker sinds zij tijdens de pandemie ziekenhuizen hebben ontlast. In 2021 behandelden klinieken 1,1 miljoen patiënten, 15,9 procent van het totaal.

Wie wat onder de leden heeft, wordt het liefst snel geholpen. Daarom zijn op de website ook bolletjes uitgedeeld voor wachttijden. Indien mogelijk is onderscheid gemaakt naar wachttijd tot polikliniekbezoek en tot de behandeling.

Beste ziekenhuizen en klinieken benadrukt al 25 jaar dat patiënten zelf meebe-slissen over hun zorg.